

SLUTRAPPORT

ARKITEKTNÄTVERK FÖR TRÄBYGGANDE

Bilaga till slutredovisning av bidrag till Vinnova

FORMELL PROJEKTHISTORIK

Nätverket ska, enligt ansökan, vara ett forum för idéutbyte, implementering av kunskap och information om trä, träprodukter och träbyggande. Projektets tyngdpunkt ligger i den interna delen, dvs i kunskapsuppbyggnaden hos de i Nätverket ingående arkitekterna. Medel finns emellertid även avsatta för sk extern verksamhet, varav uppbyggnaden av en web- sida utgör en särskild aktivitet.

I ansökan försommaren 2000 om medel från NUTEK beskrevs de tänkta verksamheterna och ansökan delades in i tre etapper. Tanken var då att arbetet skulle genomföras med en successiv tyngdpunktsförskjutning från en intern kunskapsuppbyggnad inom nätverket till externa aktiviteter. Bo01 skulle markera en slutpunkt för Nätverkets arbete. En styrgrupp för projektet utsågs av Trä- & Byggprogrammets styrgrupp.

Resultatet av den första etappen redovisades för Trä- & Byggprogrammets styrgrupp. Under verksamheten våren 2001 stod det klart att **medlen för den interna kunskapsuppbyggnaden skulle fördelas över längre tid än vad som antagits i ansökan**. Dessutom blev det uppenbart att implementeringen av Trä- & Byggprogrammets resultat i stor utsträckning måste ske efter Bo01- det första tillfället då det resultatet av olika projekt redovisas samlat. Och det är ju då, som arkitektinsatserna blir väsentliga.

Mot den bakgrunden har projektledaren, på uppdrag av styrgruppen för nätverket i juni 2001 ansökt hos Vinnova om förlängning av projekttiden med ett halvår, vilket beviljades muntligen.

Styrgruppen

I samband med Trä- & Byggprogrammet avslutande slopades den tidigare etappindelningen för projektet och Nätverksprojektets styrgrupp fick därmed en starkare och tydligare roll som "styrelse". I det beslut vari informationen gavs om detta angav Nutek krav på att styrgruppen skulle sammanträda minst varannan månad, vilket innebar en ökade intensitet i styrgruppsverksamheten.

Styrgruppen har under projektperioden genomfört 11 protokollförda möten. Ett avslutande möte planeras därutöver under hösten 2002.

Etablering av Arkitektnätverket

Ambitionen var att nätverket skulle bestå av projekterande arkitekter och ges en allsidig sammansättning. Deltagarna valdes därför så att nätverket ska "representera" viss spridning i geografisk hemvist, rimlig köns- och åldersfördelning, företag av olika storlek etc. För trovärdigheten och spridnings- effekten är det också viktigt att deltagarna har gott anseende. Eller där deltagarna är mer okända, att de kommer från respekterade företag.

Nätverket etablerades under sommaren 2000 i och med att de 15 tillfrågade personerna accepterade att ingå i detta. Det kan vara värt att notera dels att samtliga personer/ företag som tillfrågades accepterade, vilket var glädjande, bl a med hänsyn till den konjunktur- uppgång som blev tydlig i mitten av 2000. I april 2001 utökades Nätverket med en person med koppling till forskarvärlden.

Nätverket har en relativt bred sammansättning även vad gäller yrkesinriktningen och erfarenhet av träbyggande. En del av ledamöterna hade knappast alls arbetat med trä tidigare, några har under merparten av sitt yrkesliv haft en tyngdpunkt i träbyggandet, några hade redan då Nätverket bildades varit med om att utveckla ett träbyggande i flervånings flerbostadshus.

Nätverket har under projektperioden genomfört 12 protokollförda möten (jämfört med 7 möte som angavs i ansökan). Därtill kommer mer informella sådana i samband med studieresorna.

En viktig "utvärdering" av projektet var att se om arkitekterna de facto skulle delta i de olika aktiviteterna, om någon systematiskt "föll ur" etc etc. Under en så lång projektperiod händer givetvis saker i folks yrkes- och privata liv. En av de mer erfarna arkitekterna, ledare av ett av våra större arkitektkontor, har givetvis ibland måst göra andra prioriteringar. En fick ett uppdrag i Bosnien under större delen av nätverksperioden, vilket givetvis påverkade möjligheten att delta i mötena. Ett barn har fötts. En person har, av personliga skäl, haft svårigheter att delta i några av studieresorna. Alla planerade aktiviteter har emellertid genomförts och med i genomsnitt ca 13 deltagare (av 15 och sedermera 16 möjliga)

Förteckning över de i arkitektnätverket ingående personerna finns i Bilaga I

PROJEKTETS MÅL OCH AKTIVITETER

Utifrån det överordnade målet *att öka efterfrågan på trä och träprodukter främst genom ett ökat byggande av flervånings flerbostadshus* formulerades målet för projektet påföljande sätt.

Verksamheten ska bedrivas så att ledamöterna :

Interna aktiviteter

1. bygger på sin **kunskap** och **kompetens** om trä och träindustri, träkomponenter och trähusbyggande.

Extern aktiviteter

2. **sprider** denna kunskap genom att vara "goda ambassadörer" för bl. a genom att
 - * medverka i utåtriktade aktiviteter , seminarier, workshops etc. med andra aktörer i inom träindustrin och byggsektorn
 - * informera om pågående aktiviteter där "träinsatser" kan vara aktuella.
 - * skriva/ rapportera i arkitekt- och byggpressen om träbyggande mm
3. får möjlighet att **implementera** sin kunskap och kompetens på träområdet i aktuella (bostads)projekt

Interna aktiviteter

De interna aktiviteterna utgör projektet tyngdpunkten, vilket också avspeglar sig i att de svarar för ca 80% av projektets omslutning.

Seminarier, föreläsningar

I ansökan angavs en målsättning om 7 halvdagsseminarier som skulle samordnas med de interna mötena som nämnt ovan. Så har också skett- dock har 12 sådana halvdagsseminarier genomförts.

Uppbyggnad av teknik- och produktkunskapen har skett genom inbjudna föreläsare från högskolor, institut och näringsliv. Dessutom har Nätverkets egna medlemmar berättat om aktuella träprojekt som de själva deltagit i.

Förteckning över medverkande i seminarierna finns i Bilaga II

Studiebesök/ studieresor

Målinriktade och välstrukturerade studieresor är för arkitekter ett viktigt inslag i kompetensuppbyggnaden. Mötet med nya objekt, tekniker, upphovsmän etc ger inspiration, idéer och breddar kontaktytorna. Studieresorna har också i flera fall inneburit kontakt med och besök på sågverk och industrier för träprodukter.

Ansökan förutsatte en studieresa till Finland (3 dagar), en till Schweiz- Österrike (5 dagar) samt att ett av mötena samordas med studiebesök i Sverige. Det faktiska utfallet blev att, förutom de två utrikesresor som låg i planen ytterligare en längre resa har genomförts, nämligen en 3-dagarsresa Bottenviken runt - från Umeå till Uleåborg .

Ett studiebesök i Växjö med Södra som värd genomfördes, liksom studiebesök på Bo01 samt en arkitekturstudieresa till Södra Sverige. En studieresa till Göteborg blev delvis inställd, eftersom flyget fick vända p gr av oväder- några i nätverket som redan befann sig på plats kunde dock genomföra delar av programmet.

Redovisning av studerade objekt i Helsingforsregionen och studieresan till Schweiz- Österrike finns på Nätverkets hemsida www.wood-web.info.

Externa aktiviteter

I verksamhetsplanen för projekt ingick att nätverket skulle delta i olika sk *Spjutspetsinsatser* tex i form av seminarier, artiklar samt spridning av information om studieresor mm. Planering och genomförande av halvdagsseminarium på Bo01 låg också som en tänkt aktivitet. Upprättande av en hemsida på nätet ingick också i det som förutskickades och som särskilt lyfts fram i Nuteks beslut i ärendet.

Bo01-seminariet genomfördes ej. Beslutet, som alltså var ett avsteg från plan, stöddes av styrgruppen för Nätverket. Skälet var att ett stort antal trärelaterade aktiviteter genomfördes i samband med Bo01, inte minst Träinformations internationella seminarium, att risken var överhängande för att ”marknaden var mättad”.

Nätverket har i stället framträtt och/ eller medverkat i planeringen av ett flertal evenemang (utställningar, konferenser, seminarier) med andra arrangörer som huvudmän. Nätverket har framträtt i artiklar mm. Målsättningen för projektet måste anses vara väl fylld i detta avseende. En kommentar kan dock vara på sin plats. Detta att det är de goda och välrenommerade projektörerna som valts ut att ingå i nätverket har även inneburit att de haft svårt att avsätta tid för externa aktiviteter. Kanske är det också så, att en del av dem inte alltid sett de externa aktiviteterna som sin ”starka sida”. Därför har projektledaren nödgats påta sig fler av dessa uppgifter än vad som ursprungligen var tänkt.

Den bästa spridningen av kunskap om träbyggnade är svårare att få grepp om: det gäller givevis det som sker i de enskilda nätverksarkitekternas vardagsverksamhet, i deras interna nätverk, och i enskilda projekt. Det kan dock konstateras att flera av arkitekterna arbetat med trä under perioden, bjudits in till tävlingar och parallella uppdrag och på olika sätt uppmärksammats i fackpressen.

En sammanställning över Nätverkets externa aktiviteter finns i bilaga III.

Eftersom ledamöterna har ”mycket att ge” men inte alltid gett sig tid att formulera detta, har ”den 16e Nätverksledamoten” genomfört en intervju med samliga ledamöter om deras verksamhet på träområdet, deras syn på trä och träbyggande och på problem och möjligheter för ökat träbyggande framöver. Intervjuerna ligger nu, i redigerad form på hemsidan. De finns också som en kunskapsbank för aktuella frågeställningar och som underlag för kommande artiklar.

En logga utarbetades tidigt för projektet. Hemsidan, som enligt verksamhetsplanen skulle föreligga tidigt lanserades först i slutfasen av projektet. Även detta med stöd av Styrgruppen. Bakom detta låg nätverkets tydliga påpekande att man inte ville framtona som ”experter” på området innan den interna kunskapsuppbyggnaden hade nått längre. Men nu finns hemsidan! Den har lanserats via ett ”pressutskick” och, av inkomna mail att döma, mottagits väl. På hemsidan ger vi dels information om nätverket, dess bakgrund och dess ledamöter dels vidarebefordrar vi våra ”goda tips” i form av personer, web- adresser, litteratur mm. Som tidigare nämnts finns också två av våra studieresor utlagda på nätet.

Besök hemsidan www.wood-web.info

Medel fanns avsatta för en annan typ av extern verksamhet, en sk *parallellprojektering*. Inom denna gren av verksamheten var det länge svårt att hitta lämpligt eller lämpliga projekt. Projektledaren har försökt att såväl inom som utanför Nätverket finna sådana. Under våren 2002 undersöktes förutsättningarna för stöd till ett träprojekt i Sundsvalls Inre hamn. Projektet befanns dock vara i fel fas och för komplext för att det skulle vara realistiskt att genomföra inom Nätverksprojektets tidsram. Parallellt (!) med detta fördes diskussioner med AIX Arkitekter AB om ett principiellt intressant bostadsprojekt med Riksbyggen som byggherre, Tyréns som konstruktör och Ekologibyggnarna som producent/ leverantör. Detta ledde till att ett uppdrag lämnades till AIX .

I bilaga IV finns uppdraget till AIX Arkitekter AB

FRAMTIDEN

I verksamhetsbeskrivningen för Nätverksprojektet angavs slutligen att arbetet skulle bedrivas så att

4. *Nätverket får ett existensberättigande för ledamöterna/ branschen så att det kommer att "leva vidare" efter det att det statliga stödet upphör.*

Att projektet haft stor betydelse för nätverkets ledamöter och deras kunskap på träbyggnadsområdet är ställt utom allt tvivel. Betydelsen i vidare krets av arkitekter och för hela byggsektorn är naturligtvis svårare att ha någon uppfattning om- och för tidigt att utvärdera. Man kan dock konstatera att det senaste årets verksamhet med Tränätverket har projektledningen- och enskilda arkitekter i nätverket- haft ett antal omvärldskontakter med förfrågningar om samarbete, träkunniga personer att utreda vissa frågor, och allmänt ”råd-

och dåd” i träbyggnads- och arkitekturfrågor.

Man kan konstatera dels att Trä- & Byggprogrammet har lett till att träbyggnadsfrågorna har fått ökad genomslagkraft i Sverige under de senaste åren, även om man ännu inte sett något ”trendbrott” på området. Ett sådant kräver fortsatt utveckling av byggsystem, komponenter och produkter i trä, utveckling av effektiva (industriella) byggmetoder och utveckling av logistiken från skog till färdigt hus. Det kräver också insatser i hela kunskapsförädlingskedjan – från FoU- arbete till spridning/ implementering. Arbetet med ett nationellt träbyggnadsprogram kommer förhoppningsvis i gång under innevarande höst. Det finns alltså all anledning att tro på att det även fortsättningsvis kommer att finnas behov av duktiga och tråkunniga projektörer/ arkitekter

Nätverksprojektet har en omslutning drygt 6 milj. kr, inberäknat Nätverks- och övriga företagsinsatser i form av tid. Av detta har ca 80% gått till den interna kunskapsuppbyggnaden i nätverket. Det är således en anmärkningsvärd insats för och investering i kunskaps- och kompetensuppbyggnad samt kunskapsspridning som nätverkets arkitekter medverkat i - och som de själva och staten investerat i. Men kunskap är färskvara- speciellt på ett område som detta, där utvecklingen är snabb. Nätverksarbetet har lagt en god grund i den kunskapsuppbyggnad som de 16 arkitekterna deltagit i. Det vore en direkt misshushållning med resurser att inte ”hålla kvar” nätverket och deras kunskap i träsammanhang. Med den bas som lagts, kan små insatser ge stor utväxling!

Mot den bakgrunden har projektledaren, med stöd av Nätverket, skickat in en ansökan till Föreningen svenskt Trä. Ansökan avser medel främst för kontinuerlig ”uppgradering” av Nätverkets kompetens samt av hemsidan samt utgivning av ett Nyhetsbrev förslagsvis i mailform.

Ansökan till Föreningen Svenskt Trä finns i bilaga V.

Stockholm den 18 sep 2002

Hanne Weiss Lindencrona